

ADVIESNOTA voor burgemeester en wethouders

Openbare besluitenlijst

Zaaknummer: 7481-2023

Medewerker	:	Sander Schuurman
Team	:	Beheer Openbare Ruimte
Datum	:	30 juni 2023
Portefeuillehouder	:	Wethouder M. Blind

<p>BIJLAGEN: (allen in zaak 16578-2023)</p> <p>☒ Bijlage 1 – Rapport BOR</p> <p>☒ Bijlage 2 – Den Nul</p> <p>☒ Bijlage 3 – Elshof</p> <p>☒ Bijlage 4 – Herxen</p> <p>☒ Bijlage 5 – Olst Oost en Boskamp</p> <p>☒ Bijlage 6 – Olst West en Welsum</p> <p>☒ Bijlage 7 – Wesepe</p> <p>☒ Bijlage 8 – Wijhe</p> <p>☒ Bijlage 9 – presentatie IBOR</p>
<p>AFSTEMMING MET</p> <p>☒ team Communicatie en Ondersteuning</p> <p>☒ Geen actieve communicatie</p>
<p>☒ Actief openbaar</p> <p>☐ Niet actief openbaar</p> <p>☐ Actief openbaar, eerst contact met steller van deze adviesnota</p>
<p>ONDERWERP</p> <p>Integraal Beheer Openbare Ruimte Olst-Wijhe 2023-2027</p>

BESLUIT burgemeester en wethouders

1. Het geactualiseerde IBOR-plan 2023-2027 vast te stellen conform het rapport Integraal Beheer Openbare Ruimte Olst-Wijhe 2023-2027 inclusief de hierin opgenomen werkwijze.
2. Raad te informeren over het geactualiseerde IBOR-plan met een item in de raadsnieuwsbrief.

SAMENVATTING

In het rapport Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR) 2023-2027 staat beschreven hoe de gemeente Olst-Wijhe haar integraal beheer uitvoert in de openbare ruimte. Er staat aangegeven welke onderhoudskwaliteit wordt geleverd en welke middelen hiermee zijn gemoeid.

In het IBOR-plan zijn voor alle deelgebieden, zoals bijvoorbeeld 'Centrum' en 'Woongebied', kwaliteitsnormen opgenomen. Denk hierbij aan kwaliteitsnormen voor het onderhoud van wegen, openbare verlichting, openbaar groen etc.

Het plan is richtinggevend voor de op te stellen beleid-, beheer- en onderhoudsplannen in de openbare ruimte waarin thema's als klimaatadaptatie, biodiversiteit, en de energietransitie een plek krijgen. De basis voor dit voorliggende geactualiseerde plan vormt het IBOR-plan dat in 2016 is vastgesteld. Actualisatie was nodig om op deze wijze over actuele beheergegevens en financiële middelen te kunnen beschikken om de openbare ruimte op het gestelde onderhoudsniveau te kunnen beheren.

INLEIDING

In 2016 is het IBOR-plan vastgesteld. IBOR staat voor Integraal Beheer Openbare ruimte. Het IBOR-plan geeft inzicht in de samenhang van kwaliteit en financiën voor het onderhouden van de openbare ruimte.

In de tussenliggende periode 2016-2023 zijn de nodige verandering geweest met betrekking tot het beheer van de openbare ruimte in Olst-Wijhe. De volgende veranderingen maken het noodzakelijk het IBOR-plan te actualiseren:

- Wijziging van kwaliteitsniveau (als gevolg van heroverweging in 2021).
- Nieuwe arealen.
- Hogere onderhoudskosten.

Actualisatie is nodig om op deze wijze over actuele beheergegevens en financiële middelen te kunnen beschikken om de openbare ruimte op het gestelde onderhoudsniveau te kunnen beheren.

BEOOGD RESULTAAT

Vaststelling van het geactualiseerde IBOR-plan 2023-2027.

KADER

Het vastgestelde IBOR-plan uit 2016.

Daarnaast heeft de gemeente een zorgplicht voor de openbare ruimte (gemeentelijke grond). Zij is verantwoordelijk voor de woonbaarheid, bescherming en verbetering van het leefmilieu waardoor het schoon, heel en veilig moet worden gehouden.

ARGUMENTEN

Door het vaststellen van dit plan wordt de koers bepaald hoe het onderhoud voor de komende 5 jaar in financieel opzicht wordt georganiseerd met de bijhorende kwaliteitsniveaus van de openbare ruimte in Olst-Wijhe.

Het voorgaande IBOR-plan is in 2016 vastgesteld. Actualisatie van dit plan is nodig om op deze wijze over actuele beheergegevens en middelen te kunnen beschikken. Hieronder gaan we dieper in op de huidige wijze van beheer en de wijzigingen, effecten en oorzaken die in de periode tussen 2016 - 2023 hebben plaatsgevonden.

Binnen team BOR wordt gewerkt met de IBOR-systematiek. Met deze systematiek wordt getracht de kwaliteit van de openbare ruimte als één geheel te ervaren. Achter deze IBOR-systematiek zitten normgetallen, op basis van landelijke gemiddelden, waarmee onderhoudswerkzaamheden financieel inzichtelijk worden gemaakt. Door te werken met deze systematiek en normgetallen kan makkelijk het vergelijk (prestaties) met andere gemeenten worden gemaakt en worden standaard werkomschrijvingen en bestekstandaarden geleverd. In Olst-Wijhe volgen we niet volledig deze standaard werkwijze maar wijken we op bepaalde aspecten af. Door op deze aspecten af te wijken ontstaan er verschillen ten opzichte van de landelijke gemiddelden die de 'theoretische' geconstateerde achterstanden in het rapport verklaren. Met de huidige arealen zijn, op basis van landelijke normen, de onderhoudskosten per beheercategorie inzichtelijk gemaakt. Structureel zou €277.000,- meer nodig zijn ten opzichte van de huidige begroting. Hieronder wordt toegelicht waarom dit geld nu (nog) niet benodigd is en welke werkwijze hierin wordt gevolgd.

Andere werkwijze t.o.v. landelijk norm

In het rapport worden bij verschillende beheercategorieën achterstanden geconstateerd. Zo zijn er achterstanden bij de beheercategorieën Wegen, Spelen en Straatmeubilair. Hier wordt het beheer echter op een efficiëntere wijze uitgevoerd waarbij op basis van werkelijke noodzaak onderhouden dan wel vervangen wordt (en niet zoals op basis van de landelijke theoretische norm direct vervangen zodra de vervangingstermijn is ingetreden).

In de landelijke normgetallen worden grotere levensduur verlengden maatregelen voor bijvoorbeeld verhardingen gebruikelijk meegenomen in de exploitatiebegroting. Voordelen hiervan zijn een gelijkmatige

begroting zonder grote financiële schommelingen per product. Nadeel is dat bij deze systematiek wordt uitgegaan van een theoretische gelijkmatige afschrijving financieel die gelijkloopt met de technische achteruitgang. Dit is echter zelden het geval. Daarnaast betekent dit dat er jaarlijks maar een “beperkt” budget beschikbaar is voor deze maatregelen en dus grotere wegvlakken niet in zijn geheel kunnen worden aangepakt maar in delen. Dit betekent dat een lange doorgaande weg dan meerdere jaren achter elkaar geheel of gedeeltelijk moet worden afgesloten om aangepakt te kunnen worden. Daarnaast ontstaan er door deze werkwijze overgangen tussen nieuwe al aangepakte delen en delen die nog moeten worden aangepakt. Hierdoor is de maatregel ook technisch minder optimaal. Grotere levensduur verlengende maatregelen (zoals bijvoorbeeld het overlagen van asfaltwegen met deklagen) worden in Olst-Wijhe meegenomen in het MJIP. Zie hiervoor beheerplan Beheer Wegen 2023-2027 en onlangs behandelde actualisatie MJIP.

Toekomstige beleid-, beheer- en onderhoudsplannen

Voor de beheercategorieën Groen, Bomen en Spelen worden in de looptijd van het nieuwe IBOR-plan nieuwe beleid- en beheerplannen opgesteld. In deze plannen worden de geconstateerde onderhoudsachterstanden verder uitgewerkt. Hierin zal aandacht zijn voor assetmanagement, nieuwe inzichten en vormen van beheer, functieveranderingen, onderhoud en vervanging. Daarnaast worden thema's als klimaatadaptatie, biodiversiteit en de energietransitie hierin opgenomen.

Als uitvloeisel van het nieuwe beleid zal ook een nieuw financieel kader worden toegevoegd en voorgelegd aan het college. Eventuele investeringen in het MJIP worden opgenomen bij de eerstvolgende actualisatie.

Wijziging in onderhoudsniveau

Het kwaliteitsniveau in functiegebied Centrum is teruggebracht van Hoog naar niveau Basis. Aanleiding hiervoor is de heroverweging geweest van 2021.

Arealen en index

De afgelopen periode 2016-2023 is niet consequent geïndexeerd en zijn areaalwijzigingen niet jaarlijks doorgevoerd. Daarnaast wordt in de gemeentelijke begrotingssystematiek niet over alle onderhoudsposten geïndexeerd en zijn er onderhoudsposten/ contracten die een hogere indexatie laten zien. Ingeschat zal hier een bedrag mee gemoeid zijn tussen de €10.000 - €25.0000. In het voorjaar 2023 is team GEO gestart. Zij zullen zorgdragen dat het areaal wordt geüpdate en dat jaarlijks areaalwijzigingen inzichtelijk worden gemaakt om het op deze wijze consequent op te kunnen voeren. Dit evenals de geüpdate indexverschillen worden meegenomen als autonome ontwikkeling met de eerste bestuursrapportage in 2024 en de jaren daaropvolgend.

DRAAGVLAK

De volgende betrokkenen zijn meegenomen:

- Beheerders team BOR.
- Financieel adviseur.
- College (via themasessie).

De raad is actief betrokken geweest bij het in 2016 vastgestelde IBOR-plan. Zij worden met een item in de raadsnieuwsbrief geïnformeerd over deze actualisatie van het plan.

DUURZAAMHEID

Door integraal te werken wordt in de werkprocessen volop rekening gehouden met duurzaamheid. In navolgende beleid- en beheerplannen zal dit aspect verder worden uitgewerkt (o.a. speelruimtebeleidsplan in 2023 en groenbeleidsplan in 2024).

RISICO'S (financieel/juridisch)

Fluctuatie gemeentebegroting

De huidige werkwijze in het beheer richt zich op de werkelijke situatie en staat van het onderhoud. Theoretisch kan het betekenen dat een onderdeel of bijvoorbeeld speeltoestel aan vervanging toe is

(levensduur overschreden) maar in de werkelijkheid functioneert het nog. Het betreffende onderdeel of in dit voorbeeld het speeltoestel, blijft behouden en wordt niet vervangen. Een werkwijze als deze kan betekenen dat op een gegeven moment vervanging onomkeerbaar is en er financiële middelen benodigd zijn. Evenals grotere levensduur verlengende maatregelen worden deze desgewenst meegenomen als investeringsvoorstel in het MJIP. Met de werkwijze Olst-Wijhe worden de nadelen van werken met de landelijke normgetallen en werkwijze voorkomen. De nadelen van werken met een MJIP is dat er gewerkt wordt met kredieten en jaarlijkse kapitaallasten waardoor de "vaste" verplichtingen in de begroting toenemen bij het toenemen van het aantal vervangingsmaatregelen. Daarnaast kunnen in de besluitvorming bij de kadernota's noodzakelijk voorgestelde levensverlengende maatregelen onvoldoende worden herkend en middelen wellicht niet voorhanden zijn om dit onderhoud tijdig te kunnen uitvoeren.

FINANCIËLE CONSEQUENTIES

Het IBOR kent bovengenoemde financiële consequenties. De bedragen die met de genoemde achterstanden tot stand zijn gekomen kennen geen dekking in de begroting maar worden gerapporteerd (de verwachting is beperkt) in de eerste bestuursrapportage 2024 (bijstelling index en areaal) dan wel opgenomen als investeringsvoorstel in het MJIP of kent een verdere uitwerking in de nog op te stellen beleid- en beheerplannen. Bij het opstellen van de verschillende beheerplannen moeten inhoudelijke keuzes continu worden afgezet tegen het effect op de beheer- en onderhoudskosten. Deze inhoudelijke plannen worden voorgelegd aan het college. Vervolgens kan dit mogelijk leiden tot een nieuwe financieringsvraag af te wegen tijdens komende kadernota's.

AANPAK/UITVOERING

Uit het IBOR-plan volgen de volgende acties:

- Voor alle beheeronderdelen wordt gestuurd op het afgesproken kwaliteitsniveau.
- In 2023 wordt het areaal up to date gemaakt voor alle beheeronderdelen.
- In 2023 worden indexverschillen (buiten contracten om) inzichtelijk gemaakt.
- Actuele arealen en geüpdate indexverschillen worden opgevoerd als autonome ontwikkeling met de eerste bestuursrapportage in 2024.
- Uitwerking van onderhoudsachterstanden worden opgenomen in de op te stellen beleid- en beheerplannen van team BOR dan wel bij de actualisatie van het MJIP.
- Raad informeren over het geactualiseerde IBOR-plan met een item in de raadsnieuwsbrief.